

М. Ю. Відейко

КОНФЕРЕНЦІЯ «АРХЕОЛОГІЧНА СПАДЩИНА МІЖ КАРПАТАМИ ТА КАВКАЗОМ»

Міжнародна наукова конференція, організована Євразійським Відділом (Eurasien-Abteilung) Німецького археологічного інституту (Deutsches Archäologisches Institute, далі — DAI) у співпраці з Ясьським Інститутом археології (Institutul de Arheologie Iași) Румунської академії, відбулася 21—23 листопада 2023 р. у м. Ясси, Румунія. Однією з головних її цілей є «надати платформу для представлення поточного стану археологічних досліджень у регіоні, якому загрожує війна. Незважаючи на виклики, цей форум пропонує можливість продемонструвати поточну роботу, стійкість і значення археологічних зусиль перед обличчям лиха. Основу цієї конференції також є мета зміцнити зв'язки між українськими дослідниками та їх колегами з Республіки Молдова та Румунії» (з програми конференції). На відкритті виступили представники DAI, Румунської Академії Наук та посольства Німеччини у Румунії. У їх промовах неодноразово наголошувалось на небезпеці, яку несе російська агресія та висловлювалась підтримка боротьбі, яку веде Україна.

Організатори цього наукового форуму виходили з тієї обставини, що Північно-Понтійський регіон з доісторичних часів був вирішальним перехрестям культурних контактів між Центральною й Південно-Східною Європою та просторими степовими ландшафтами Євразії. Розташований між багатими на ресурси гірськими хребтами Карпат і Кавказу, перехрещений великими річками, що були водними шляхами разом із Чорним морем, у давнину цей регіон був плавильним котлом для культур і традицій і коридором для потоку людей, речей та ідей, створюючи міст між Сходом і Заходом.

Таким чином, у наш час особливої ваги набуває культурний і науковий обмін у цьому про-

Відкриття конференції. Виступ Свенда Хансена, голови Євразійського департаменту DAI

сторі. Слід враховувати, що і досі тінь залізної завіси зберігає вплив на археологію в регіоні, коли у вивченні культурних явищ давніх часів вчені часом зупиняються на сучасних державних кордонах. На додачу до цього, російська загарбницька війна ставить значні виклики для археології та загрожує науковцям і культурній спадщині українського народу.

Із самого початку війни Німецький археологічний інститут у різні способи надає підтримку українським археологам. Це включає наукові стипендії, підтримку моніторингових експедицій в деокупованих регіонах, забезпечення

Сесія постерів на конференції

Відвідання українськими археологами археологічного музею Яського університету під час конференції

безперервності досліджень та збереження археологічної спадщини документацією, засобами оцифрування тощо. Незважаючи на виклики

часу, науковий форум у Яссах став можливістю продемонструвати стійкість і значення археологічних зусиль перед обличчям лиха.

Експедиція учасників конференції до заповідника у селі Кукутень

Всього до програми конференції було включено близько 50 доповідей, частину яких представлено постерами. Враховуючи співавторів багатьох доповідей, загальне число учасників становило понад 80. Доповіді були структуровані у чотирьох сесіях, які відбувалися послідовно: *«Потік людей, плавлення культур: Велике переселення народів та культурні трансформації навколо Карпат»*; *«На околиці імперій: взаємодія між степовими кочовиками, грецькими колоністами та римськими правителями»*, *«Кування металу, кування мереж: металургія міді та бронзи між Карпатами і Кавказом»*; *«Освоєння північно-понтійського степу: перехрестя раних землеробів і скотарів»*.

Доповіді в межах сесій були розміщені у хронологічному порядку. Подібна організація виступів надала унікальну можливість усім учасникам ознайомитися із доробком колег по різноманітним напрямкам досліджень. З України було представлено 24 доповіді (майже половина від загального числа), в тому числі 10 постерів. Їх підготували археологи, які працюють в університетах, музеях та Інституті археології НАН України, географічно представлені регіони від Харкова на Сході до Одеси і Борщева на Заході. Хронологічний діапазон доповідей на конференції — від мезоліту до середньовіччя. Через війну частина учасників виступала в онлайн-режимі, або їх доповіді були виголошені організаторами конференції.

Майже в усіх доповідях, представлених археологами з України, піднімалася тема війни та її впливу на пам'ятки, колекції, дослід-

ження і дослідників. Зокрема, у доповіді к. і. н. Олени Дзюладзе йшлося про долю античних ювелірних прикрас з Херсонського обласного краєзнавчого музею, пограбованого росіянами 2022 року.

Під час конференції румунські колеги організували відвідини археологічного музею Яського університету, у якому зібрано вражаючу колекцію знахідок із розкопок культури Кукутень.

В останній день конференції було організовано екскурсію до археологічних пам'яток, зокрема, заповідника біля села Кукутень та городища раннього залізного віку Котнар-Каталіна.

У селі Кукутень була можливість оглянути музеєфіковану гробницю у фракійському кургані, а також реконструкцію селища культури Кукутень, створену в межах дослідницького проекту з експериментальної археології ще 2004 року. Там же оглянули базу археологічної експедиції Яського університету, яка відновила дослідження епонімної пам'ятки культури Кукутень, а також проводить експериментальні роботи з відтворення технологій виготовлення кукутенської кераміки.

Одержано 1.12.2023

ВИДЕЙКО Михайло Юрійович, доктор історичних наук, професор, Київський Столичний університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна.

VIDEIKO Mykhailo, doctor of historical sciences, professor, Kyiv Metropolitan Borys Grinchenko University, Kyiv, Ukraine.

ORCID: 0000-0003-4873-5092,
e-mail: my.videiko@kubg.edu.ua.